

Agenda Item 15.1

National Reporting

Reports from Parties

Document Inf.15.1.a

**2014 Annual National Report:
Belgium**

Action Requested

- Take note

Submitted by

Belgium

**NOTE:
DELEGATES ARE KINDLY REMINDED
TO BRING THEIR OWN COPIES OF DOCUMENTS TO THE MEETING**

2014 ASCOBANS Annual National Reports

This questionnaire has been pre-filled with answers given in 2013 National Report - please update!

This format for the ASCOBANS Annual National Reports was endorsed by the 6th Meeting of the Parties in 2009. Reports are due to be submitted to the Secretariat by 31 March of each year.

Parties are requested to use this report to provide NEW information on measures taken or actions towards meeting the objectives of the Conservation and Management Plan and the Resolutions of the Meeting of the Parties.

The 7th Meeting of the Parties in 2012 agreed to move to online reporting with immediate effect. In order to benefit fully from the opportunities for synergies among CMS Family treaties afforded by this tool, Parties decided that a revised national report format be developed by a small working group assisted by the Secretariat for consideration by the Advisory Committee in preparation for the 8th Meeting of the Parties. While retaining the questions related only to ASCOBANS, it should align more closely to the format used in CMS, AEWa and EUROBATs.

General Information

Name of Party

> Belgium

Report prepared by

This should indicate the name and affiliation of the lead person for filling in the report.

Name	Jan Haelters
Function	Operational Directorate Natural Environment, Marine Ecology and Management (MARECO)
Organization	Royal Belgian Institute of Natural Sciences
Address	3de en 23ste Linieregimentsplein B-8400 Ostend, Belgium
Telephone/Fax	+32(0)59.70.01.31 / +32(0)59.70.49.35
Email	jan.haelters@naturalsciences.be

Coordinating Authority and National Coordinator

Please confirm the Coordinating Authority responsible for the national implementation of the Agreement, and give the name and contact details of the officially appointed National Coordinator (Focal Point).

> Contact person in the coordinating authority is Sophie Mirgaux

List of National Institutions

List of national authorities, organizations, research centres and rescue centres active in the field of study and conservation of cetaceans, including contact details

> Public Service Public Health, Food Chain safety and Environment

Victor Hortaplein 40 bus 10

B-1060 Brussels, Belgium

Contact: sophie.mirgaux@health.fgov.be

> Royal Belgian Institute of Natural Sciences (RBINS)

Vautierstraat 29

1000 Brussels, Belgium

> RBINS, Department Management Unit of the North Sea Mathematical Models (MUMM)

Gulledelle 100

B-1200 Brussels, Belgium

Contact: Jan.Haelters@naturalsciences.be

> University of Liège, Dept of Veterinary Pathology

Fundamental and Applied Research for Animal & Health (FARAH),

Sart Tilman Bat B43a

4000 Liege

Contact: Thierry Jauniaux, t.jauniaux@ulg.ac.be

> Research Institute for Nature and Forest

Kliniekstraat 25

B-1070 Brussels, Belgium

Contact: Eric.Stienen@inbo.be

> Flemish Administration Agriculture and Fisheries

Vrijhavenstraat 5

8400 Oostende

Belgium

contact: jean-francois.verhegghen@lv.vlaanderen.be

> Natuurpunt

Coxiestraat 11

B-2800 Mechelen, België

Contact: dominique.verbelen@natuurpunt.be

Habitat Conservation and Management

Fisheries Interactions

Direct Interaction with Fisheries

1.1 Investigations of methods to reduce bycatch

> None.

1.2 Implementation of methods to reduce bycatch

> See section on new legislation (D – 6.1.)

1.3 Other relevant information

Other relevant information, including bycatch information from opportunistic sources

> No bycatches were reported, although the results of the investigations on stranded animals could demonstrate that bycatch takes place. The Belgian report on the Regulation 812/2004 (with data of calendar year 2013) is attached to this report (in Dutch).

1.4 Report under EC Regulation 812/2004

Please provide the link to your country's report under EC Regulation 812/2004.

> Attached.

You have attached the following documents to this answer.

[RA_20140604_walvisachtigen_2013.doc](#)

Reduction of Disturbance

2.1 Anthropogenic Noise

Please reference and briefly summarise any studies undertaken

> Relevant publications, posters, abstracts

De Vreese, S., Doom, M., Haelters, J. & Cornillie, P., 2014. Heeft de uitwendige gehoorgang van walvisachtigen nog enige functie? [The external ear canal of cetaceans: vestigial or not?]. *Vlaams Diergeneeskundig Tijdschrift* 83(6): 284-292.

Haelters, J.; Dulière, V.; Vigin, L. & Degraer, S., 2014. Towards a numerical model to simulate the observed displacement of harbour porpoises *Phocoena phocoena* due to pile driving in Belgian waters. *Hydrobiologia Online First*: 12 pp. hdl.handle.net/10.1007/s10750-014-2138-4.

Haelters, J., Dulière, V., Vigin, L. & Degraer, S., 2014. Modelling the redistribution of harbour porpoises due to pile driving. Poster at the VLIZ Young Scientist's Day, 7 March 2014. Royal Belgian Institute of Natural Sciences: Oostende, Brussels.

Haelters, J., Dulière, V., Vigin, L. & Degraer, S., 2014. Investigations scientifiques des marsouins dans le cadre de la construction des éoliennes en eaux belges. XVIème Séminaire du Réseau National Echouages. Nord-Dunkerque, France, 27-28 September 2014; presentation and abstract.

Morell, M., Lenoir, M., Shadwick, R., Jauniaux, T., Dabin, W., Begeman, L., Ferreira, M., Iranzu, M., Degollada, E., Hernandez-Milian, G., Cazevieille, C., Fortunato, J.-M., Vogl, W., Puel, J.-L., André, M., 2014. Ultrastructure of the odontocete organ of corti: scanning and transmission electron microscopy. *J. Com. Neurol.*

Morell, M., Lenoir, M., Shadwick, R., Piscitelli, M., Ostertag, S., Raverty, S., Jauniaux, T., Dabin, W., Begeman, L., Ferreira, M., Maestre, I., Degollada, E., Hernandez-Milian, G., Brownlow, A., Cazevieille, C., Fortunato, J.-M., Vogl, W., Puel, J.-L., André, M., 2014. Cochlear ultrastructural high-frequency hearing adaptations in toothed whales. Meeting of the Association for Research in Otolaryngology

2.2 Ship Strike Incidents

Please list all known incidents and provide information separately for each

	Date	Species	Type of Injury	Fatal Injury (Yes/No)	Type of Vessel (length, tonnage, speed)	Location (coordinates)	More Information (name, email)
Incident		none					
Incident							
Incident							
Incident							
Incident							
Incident							
Incident							
Incident							
Incident							
Incident							
Incident							

2.3 Major Incidents

Major Incidents Affecting Significant Numbers of Cetaceans (two or more animals)

	Date	Location	Type of Incident	Further Information
Incident	none			
Incident				

2.4 Pollution and Hazardous Substances

Please report on main types of pollution and hazardous substances (including source, location and observed effects on cetaceans). Please provide information on any new measures taken to reduce pollution likely to have an impact.

> No specific effects on small cetaceans washed ashore at the Belgian coast were investigated, although from selected stranded animals tissue samples were taken for further investigation of pollutant loads.

> Relevant publications, posters, abstracts

Jauniaux, T., Haelters, J., Degraer, S. & Coignoul, F., 2014. Fatal plastic impaction in a minke whale (*Balaenoptera acutorostrata*). Abstract book of the 28th Annual Conference of the European Cetacean Society: Marine mammals as sentinels of a changing environment, Liège, Belgium, 5-9 April 2014: 168.

Mahfouz, C., Henry, F., Courcot, L., Pezeril, S., Bouveroux, T., Dabin, W, Jauniaux, T., Khalaf, G., Amara, R., 2014. Harbour porpoises (*Phocoena phocoena*) stranded along the southern North Sea: an assessment through metallic contamination. *Environmental Research* 133: 266-273. Doi 10.1016/j.envres.2014.06.006.

Mahfouz, C., Henry, F., Jauniaux, T., Khalaf, G., Amara, R., 2014. Organochlorines in harbour porpoises (*Phocoena phocoena*) stranded along the southern North Sea between 2010 - 2013. *Environmental Science: Processes Impacts* 16: 2774.

Weijs, L., Jauniaux, T., Blust, R., Covaci, A., 2014. Baseline levels of Pops and Meo-PBDEs in melons, mandibular fat, blubber and liver of Harbour porpoises from the North Sea. 28th annual conference of the European Cetacean Society, Liege, Belgium.

2.5 Other Forms of Disturbance

Please provide any other relevant information, e.g. relating to recreational activities affecting cetaceans.

> No new information.

Marine Protected Areas

Marine Protected Areas for Small Cetaceans

3.1 Relevant Information

Please provide any relevant information on measures taken to identify, implement and manage protected areas for cetaceans, including MPAs designated under the Habitats Directive and MPAs planned or established within the framework of OSPAR or HELCOM.

> A marine spatial plan for the Belgian part of the North Sea has been adopted on 20 March 2014. This plan has designated several marine protected areas. One of them, namely the “Vlaamse Banken”, is dedicated to the protection of some valuable habitats and fifteen species, including the harbour porpoise. This designation, in the context of the European Natura 2000-legislation, will be followed by the adoption of conservation goals and a management plan to attain these goals.

3.2 GIS Data

Please indicate where GIS data of the boundaries (and zoning, if applicable) can be obtained (contact email / website).

> laurence.vigin@naturalsciences.be

Surveys and Research

4.1 Abundance, Distribution, Population Structure

Overview of Research on Abundance, Distribution and Population Structure

> In 2014 a record average density of 3.96 (3.21-4.88) harbour porpoises/km² was estimated in April (on the basis of aerial surveys performed by the RBINS) in an area covering most of Belgian waters (RBINS, unpublished data). Densities were much lower in September (0.45 animals/km² and in October (0.25 animals/km²).

During dedicated seabird counts (2661 km sailing) the Research Institute for Nature and Forest (INBO) counted 231 harbour porpoises. 74.9 % of all individuals were encountered during the period February-April, when uncorrected densities amounted to 0.16 animals/km². No other cetacea were encountered during the ship based surveys.

Unlike in 2013, very few anecdotal observations were reported of harbour porpoises in inland waters (5 were reported, of in total 5 animals), despite a call by the NGO Natuurpunt to the public to pay special attention to porpoises.

> On 13 November 2014, a pod of long-finned pilot whales (23-40 animals) was observed very close inshore off Blankenberge; the same pod had been observed on 10 November at Norfolk, UK, and it was observed again in southeast England until 20 November (Haelters, 2015).

Only one observation of white-beaked dolphins was reported to the RBINS (2 animals).

A large pod of bottlenose dolphins (around 35 animals) was observed near the border between Belgian and Dutch waters on 3 October (Verbelen, 2014). A solitary bottlenose dolphin was present off Knokke-Heist for two weeks in September (data RBINS, unpublished).

> During 2014, the RBINS continuously moored 3 to 4 porpoise detectors (C-PoDs) at selected locations.

> Relevant publications, posters, abstracts

Bouveroux, T., Kiszka, J., Jauniaux, T., Pezeril, S., 2014. Direct evidence for grey seal (*Halichoerus grypus*) predation and scavenging on harbour porpoises (*Phocoena phocoena*). 28th annual conference of the European Cetacean Society, Liege, Belgium.

Brihaye, E.; Bouveroux, Th.; Degraer, S.; Dulière, V.; Haelters, J.; Pezeril, S. & Jauniaux, T., 2014. Where did common porpoise (*Phocoena phocoena*) come from before stranding? In: J. Mees et al. (Ed.). VLIZ Young Scientists' Day, Book of abstracts, Brugge, Belgium, 7 March 2014. VLIZ Special Publication 67: 23.

Fontaine, M., Roland, K., Calves, I., Austerlitz, F., Palstra, F., Tolley, K., Ryan, S., Ferreira, M., Jauniaux, T., Llavona, A., Oztürk, B., Oztürk, A., Ridoux, V., Rogan, E., Sequeira, M., Siebert, S., Vikingsson, G., Borrell, A., Michaux, J., Aguilar, A., 2014. Postglacial climate changes and rise of three ecotypes of harbor porpoises, *Phocoena phocoena*, in western Palearctic waters. *Molecular Ecology*.

Gilles, A., Viquerat, S., van Bemmelen, R., Haelters, J., Scheidat, M. & Aarts, G., 2014. Modelling harbour porpoise seasonal distribution in the North Sea. DEPONS, 2nd annual meeting, Edinburgh, UK, 26-27 November 2014, Conference Paper.

Haelters, J., 2015. Een school grienden *Globicephala melas* in de zuidelijke Noordzee [A pod of pilot whales in the southern North Sea]. *De Strandvlo* 35(1): 5-11.

Hesse, E., Leopold, M., Mielke, M., Meesters, E., Keijl, G., van der Hiele, J., Begeman, L., Hiemstra, S., Jauniaux, T., Gröne, A.. Can the junk food hypothesis be applied to harbour porpoises (*Phocoena phocoena*) in Dutch waters? 28th annual conference of the European Cetacean Society, Liege, Belgium, 2014.

Llavona Vallina, A., Ferreira, M., López, A., Vingada, J., Pierce, G., Dabin, W., Deaville, R., Jauniaux, T., Rogan, E., Tonay, A., Dede, A., Brownlow, A., Laria, L., Fernández, C., Cermeño, P., Pierny, S., 2014. Population genetic structure of harbour porpoise *Phocoena phocoena* across Europe: implications for management. 28th annual conference of the European Cetacean Society, Liege, Belgium.

Loos, P., Jauniaux, T., Garigliany, M.-M., Bourgain, J.-L., Bouveroux, T., Coignoul, F., Haelters, J., Karpouzopoulos, J., Pezeril, S., Desmecht, D., 2014. Bite injuries of grey seals on harbour porpoises: the DNA proof. 28th annual conference of the European Cetacean Society, Liege, Belgium.

Mahfouz, C., Henry, F., Meziane, T., Caurant, F., Pezeril, S., Bouveroux, T., Jauniaux, T., Khalaf, G., Amara, R., 2014. Does prey availability influence harbour porpoises (*Phocoena phocoena*) diet, abundance and distribution? 28th annual conference of the European Cetacean Society, Liege, Belgium.

Verbelen, D., 2014. Reuzegroep tuimelaars gespot voor de Belgische kust [Large pod of bottlenose dolphins sighted off the Belgian coast]. *Zoogdier* 25(4): 22.

4.2 Technological Developments

New Technological Developments

> No new information.

4.3 Other Relevant Research

> None.

Use of Bycatches and Strandings

Post-Mortem Research Schemes

5.1 Contact Details

Contact details of research institutions and focal point

> RBINS (MARECO)

ULg

(see general information)

5.2 Methodology

Methodology used (reference, e.g. publication, protocol)

> No new information since 2009

5.3 Samples

Collection of samples (type, preservation method)

> See strandings protocol; references in previous reports.

5.4 Database

Database (number of data sets by species, years covered, software used, online access)

> All sightings and strandings are taken up in a database, partly online on

http://www.mumm.ac.be/EN/Management/Nature/search_strandings.php

and

<http://www.naturalsciences.be/en/science/template/2472>

Tissues are recorded in a tissue database (not online yet).

5.5 Additional Information

Additional information (e.g. website addresses, intellectual property rights, possibility of a central database)

> No new information.

Activities and Results

5.6 Necropsies

Number of necropsies carried out in the reporting period

	Recorded cause of death	Number
Phocoena phocoena		+60
Tursiops truncatus		
Delphinus delphis		
Stenella coeruleoalba		
Grampus griseus		
Globicephala melas		
Globicephala macrorhynchus		
Lagenorhynchus albirostris		
Lagenorhynchus acutus		

Orcinus orca		
Hyperoodon ampullatus		
Mesoplodon bidens		
Kogia breviceps		
Other (please specify under number)		
Other (please specify under number)		
Other (please specify under number)		
Other (please specify under number)		
Other (please specify under number)		
Other (please specify under number)		

5.7 Other Relevant Information

Please provide any other relevant information on post-mortem / stranding schemes

> In total, 130 porpoises washed ashore in 2014. A large proportion of the stranded animals was not collected due to the state of decomposition, due to an inaccessible location, or due to the fact that they were not found. Many animals were in a condition that did not allow drawing conclusions about the cause of death. Six animals washed ashore alive: 2 were returned to sea immediately, 2 died shortly after stranding, and 2 were transported by RBINS towards the Harderwijk rehabilitation centre (1 was released in 2015, the other one will not be released due to health issues and the fact that it concerned a very young animal at stranding). Three strandings were reported from inland waters (possibly one animal had stranded already during 2013), a number much lower than in 2013. Detailed data are not available yet, but preliminary data indicate that at least 13 of the animals that had washed ashore along the coast had died due to bycatch in fishing gear. None of the bycaught animals were reported by fishermen, but there are indications that bycatch occurred in both recreational set net fisheries on the beach and in professional fisheries, both inside and outside Belgian waters. Eleven animals showed signs of death due to an attack by a grey seal.

> Necropsy workshop

An international necropsy workshop was organized (8th Cetacean Necropsy Workshop) at the university of Liège (30 June–1 July 2014). A number of harbour porpoises were autopsied. The main subjects were autopsy techniques, including the dissection of the inner ear of cetaceans. The workshop was extended to 2 July for brainstorming about a new necropsy protocol and on assessing grey seal predation on other marine mammals.

> Relevant publications, posters, abstracts

Alonso-Velasco, E. , Jauniaux, T., Michel, P., Godfroid, J., Fretin, D., 2014. Brucella surveillance in stranded marine mammals from the south of the North Sea. Is the marine wildlife a potential reservoir of brucellosis for humans? 28th annual conference of the European Cetacean Society, Liege, Belgium.

Brihaye, E.; Bouveroux, Th.; Degraer, S.; Dulière, V.; Haelters, J.; Pezeril, S. & Jauniaux, T., 2014.

Strandings of the common porpoise (*Phocoena phocoena*) in the southern North Sea: what did they die of, where did they come from? Abstract book of the 28th Annual Conference of the European Cetacean Society: Marine mammals as sentinels of a changing environment, Liège, Belgium, 5-9 April 2014: 112.

Jauniaux, T., Garigliany, M-M., Loos, P., Bourgain, J-L., Bouveroux, T., Coignoul, F., Haelters, J., Karpouzopoulos, J., Pezeril, S. & Desmecht, D., 2014. Bite injuries of grey seals (*Halichoerus grypus*) on harbour porpoises (*Phocoena phocoena*). PLoS ONE 9(12): e108993. doi:10.1371/journal.pone.0108993

van de Velde, N., Devleesschauer, B., Decraeye, S., Barnett, J., Begeman, L., Brownlow, A., Davison, N., Ijzer, J., Jauniaux, T., Hiemstra, S., Siebert, U., Dorny, P., 2014. *Toxoplasma gondii* in marine mammals. 28th annual conference of the European Cetacean Society, Liege, Belgium.

van Elk, C.E., van de Bildt, M.W.G., Jauniaux, T. , Gröne, A., Hiemstra, S., van Run, P.R.W.A., Foster, G., Meerbeek, J., Osterhaus, A.D.M.E. and Kuiken, T., 2014. Is dolphin morbillivirus virulent for white-beaked dolphins (*Lagenorhynchus albirostris*)? Veterinary Pathology, DOI: 10.1177/0300985813516643.

Relevant New Legislation, Regulations and Guidelines

6.1 New Legislation, Regulations and Guidelines

Please provide any relevant information

> The Government of Flanders took the decision to prohibit the recreational use of different types of gill and trammel nets on the beach as a protective measure for marine mammals in the intertidal zone. Flanders will contribute to the protection of sea mammals by diminishing the bycatch risk within its borders. The principle goal of this measure is the protection of the harbour porpoise. This new legislation also forms an answer to the infringement procedure (DG ENV 3801/12/ENVI, procedure 2014/4014) the European Commission introduced against Belgium concerning the adequate protection of harbour porpoises as mentioned in the Habitats Directive.

[Information from 2015: the decision to ban the recreational use of gill and trammel nets on the beach was taken by the Flemish government on 13 March 2015, and it was published in the Belgian Official Journal on 25 March 2015.]

Public Awareness and Education

7.1 Public Awareness and Education

Please report on any public awareness and education activities to implement or promote the Agreement to the general public and to fishermen.

> Web based initiatives

Initiatives towards the public to record, report and distribute marine mammal sightings continue:

www.waarnemingen.be is an initiative of Natuurpunt Studie vzw and Stichting Natuurinformatie that collects records of observations of species of different taxonomic groups, including cetaceans, from volunteers. In 2014, 265 observations of in total 507 harbour porpoises were reported to this website, peaking in February with 64 observations (189 animals).

Natuurpunt raises public awareness by www.natuurbericht.be, providing short notes on the occurrence of biodiversity, including cetaceans, in Flanders and the Belgian part of the North Sea. In 2014, items were published on the launched appeal to count harbour porpoises in the rivers Schelde and Rupel; on 30 beached harbour porpoises in the first trimester of 2014; on the first harbour porpoise seen in the river Schelde in 2014; on the new agreement of the federal government planning a better legislative protection for the harbour porpoise by imposing a ban on gill-nets; on a big group of bottlenose dolphins seen along the Belgian coastline and on a pod of long-finned pilot whales in Belgian waters.

www.zeezoogdieren.org is an ongoing initiative by Frank Wagemans (Natuurpunt) and Jaap van der Hiele (EHBZ Zuidwest) that gives ad hoc information of noteworthy facts of marine mammals from Dutch and Belgian waters.

The RBINS manages an online database on strandings and selected sighting records:

www.mumm.ac.be/EN/Management/Nature/search_strandings.php,
and www.naturalsciences.be/en/science/template/2472

> Marine mammals in the press

Marine mammals regularly featured in newspapers, radio and television, with items covering harbour porpoises inland, collisions between vessels and cetaceans, bycatch, bottlenose dolphin and pilot whale sightings, predation of grey seals on harbour porpoises, etc.

Several actions from the public and NGO's in the press (a.o. "Warrelniet" campaign, in which a number of famous Belgians participated) were held in an effort to persuade the Flemish Government to ban the recreational use of gill and trammel nets on the beach.

> ECS Conference

The University of Liège hosted the annual conference of the European Cetacean Society in 2014 (5 to 9 April), supported by the University of Antwerp, the Catholic University of Louvain, the University of Ghent and the Royal Belgian Institute of Natural Sciences. The theme was: "Marine mammals as sentinels of a changing environment". The programme included two days of workshops and three days of plenary sessions. More than 350 people participated.

> Relevant publications, posters, abstracts

Mirgaux, S. & Haelters, J., 2014. La Belgique se bat pour la protection des baleines à la Commission Baleinière Internationale. Educ-News 46 (nov-déc 2014): 10-11.

Possible difficulties encountered in implementing the Agreement

Difficulties in Implementing the Agreement

Please provide any relevant information

> No new information.

Jaarrapport over de uitvoering van Raadsverordening (EC) nr. 812/2004 – 2013

Lidstaat: BELGIË

Referentieperiode: 2013

Datum: 4 JUNI 2014

Auteur: ir. J-Fr VERHEGGHEN

Samenvatting

België – Jaarrapport 2013 in uitvoering van artikel 6 van Verordening (EG) n° 812/2004.

Jaarlijks dienen de lidstaten een verslag op te stellen over de effectieve implementatie van Verordening (EG) n° 812/2004.

Onderhavig rapport beantwoordt aan deze verplichting voor het jaar 2013. Dit rapport wordt opgesteld volgens het formaat dat gezamenlijk is aangenomen.

Het gebruik van akoestische afschrikmiddelen, de zgn. pingers, is in de Belgische warrelnetvisserij nog niet veralgemeend. Het dient vermeld dat het aantal vaartuigen van de nationale vloot dat deze visserijmethode gebruikt, beperkt is (momenteel slechts twee vaartuigen). Verder voldoen de vaartuigen niet aan de basisvoorwaarden, te weten de lengte van de vloten, om deze verplichting opgelegd te krijgen.

Zoals in recente jaren vonden er in 2013 geen wetenschappelijke monitoring van het gebruik van pingers op vaartuigen plaats.

In tegenstelling tot voorgaande jaren werd er in 2013 geen waarnemersschema uitgewerkt teneinde de bijvangst van zeezoogdieren te monitoren. Er werden enkel visreizen geobserveerd aan boord van vaartuigen met gesleept tuig ten behoeve van bestandopnames en andere monitoringsverplichtingen. Bijvangst van zeezoogdieren konden niet geobserveerd worden tijdens visserijoperaties.

Schattingen van de densiteit van de populatie bruinvissen in de Belgische wateren, op basis van luchtsurveys liggen voor.

Daarentegen beschikt men wel over vrij juiste statistieken over het aantal gestrande zeezoogdieren aan de Belgische kust in 2013 (data KBIN/OD Natuur): 149 bruinvissen (*Phocoena phocoena*), daarvan 132 aan de kust en 17 in binnenwateren, 15 gewone zeehonden (*Phoca vitulina*), 5 grijze zeehonden (*Halichoerus grypus*) 1 witsnuitdolfijn (*Lagenorhynchus albirostris*) en 1 dwergvinvis (*Balaenoptera acutorostrata*). De doodsoorzaak werd bij deze dieren systematisch onderzocht, voor zover mogelijk.

Voor de aangespoelde bruinvissen werd slechts 43% verzameld. De voorlopige resultaten met betrekking tot de doodsoorzaak komt op 15 betroffen dieren, bijgevangen in vistuig. Voor de gewone zeehonden kon eenmaal de doodsoorzaak als bijvangst worden vastgesteld. Voor de grijze zeehond was dit tweemaal bijvangst.

De Belgische visserijpraktijk heeft, wegens het beperkt aantal betrokken vaartuigen, slechts een beperkte invloed op de populaties zeezoogdieren. Het gebruik van mitigerende middelen heeft geen eenduidig effect.

AKOESTISCHE AFSCHRIKMIDDELEN

1. Algemene informatie

Nationaal werden er geen legislatieve maatregelen getroffen om het gebruik van akoestische afschrikmiddelen verplicht te stellen. Verordening (EG) n°812/2004 is onmiddellijk en onverkort van toepassing in België.

1.1 Beschrijving van de vloot

Metier	Fishing area	Total fishing effort						
		No. of vessels	% vessels using pingers	No. of trips	Days at sea	Months of operation	Total length of nets	Total soak time
GNS	IVc	2	0	57	106	0-XII		
GTR	IVc	1	0	3	13	III-IV		
GTR	VIIId	1	0	10	67	VI-XII		

Het aantal vaartuigen en hun activiteiten is een aantal jaren terug significant teruggelopen.

2. Akoestische afschrikmiddelen (Artikel 2 en 3)

2.1 Beperkende maatregelen

Akoestische afschrikmiddelen werden in het algemeen niet gebruikt door de vloot.

Een aantal jaren terug (2009) werden er praktijktesten uitgevoerd, deze werden later evenwel niet verdergezet.

3. Monitoring en evaluatie

3.1 Monitoring en evaluatie van de effecten van het gebruik van pingers (Artikel 2.4)

nihil

3.2. Rapportering van de controlemaatregelen om de kenmerken van de pingers zoals gebruikt door vissers op te volgen (Artikel 2.4)

Er werden geen specifieke controlemaatregelen uitgewerkt om de kenmerken van gebruikte pingers te monitoren.

3.3. Uitzonderingen

In 2013 werden er geen uitzonderingen toegestaan voor akoestische afschrikmiddelen die niet zouden voldoen aan de technische bepalingen vervat in bijlage II van verordening (EG) n° 812/2004

3.4 Algemene evaluatie

Een algemene evaluatie werd reeds in het rapport 2009 meegeven. Het lage aantal gerapporteerde bijvangsten gekoppeld met de geringe visserij-inspanning en het beperkte aantal proefvaarten tijdens dewelke pingers effectief werden getest, maakt dat het zeer moeilijk is het mitigerend effect van akoestische afschrikmiddelen te evalueren.

Anderzijds is het duidelijk dat pingers weinig gebruiksvriendelijk zijn. Netten uitgerust met pingers verwarren gemakkelijker en bij het manipuleren ervan is de nodige voorzichtigheid geboden. Verder zijn, in het algemeen, de toestellen weinig duurzaam.

WAARNEMERSCHEMA'S

4. Algemene informatie over de implementatie van artikel 4 and 5

Er bestaat in België een wettelijke verplichting voor vissers om waarnemers toe te laten aan boord van hun schip.

In 2013 werd er evenwel niet ingescheept aan boord van vissersvaartuigen om bijvangsten van zeezoogdieren te monitoren.

In het verleden (2009 – 2010) werd er effectief ingescheept aan boord van schepen in het kader van een onderzoeksproject (project WAKO-II, geïntegreerde evaluatie van de impact van de warrelnet- en boomkorvisserij). Naast telling en monitoring van zeezoogdieren, werd ook een waarnemersschema uitgewerkt en werden de vissers gevraagd hun visserijactiviteiten bijkomend te rapporteren.

5. Monitoring

5.1 Beschrijving van de visserij-inspanning en waarnemersschema bij gesleept tuig.

Er werden geen waarnemers ingescheept aan boord van vissersvaartuigen uitgerust met gesleept tuig om specifiek de bijvangsten van zeezoogdieren te monitoren.

Er waren daarentegen regelmatig waarnemers ingescheept om wetenschappelijke bemonsteringen te doen in een ander kader (o.a. discardsonderzoek, biologische monitoring edm.) Tijdens deze opdrachten werden evenwel geen waarnemingen verricht van bijvangsten van zeezoogdieren.

6. Schatting van de bijvangsten

De door vissers gerapporteerde bijvangsten zijn, niettegenstaande een wettelijke verplichting daartoe, zo laag c.q. onbestaande dat extrapolatie niet verantwoord is.

Over het volledige jaar werden geen bijgevangen zeezoogdieren gerapporteerd.

Daartegenover beschikt men over vrij accurate gegevens met betrekking tot strandingen van zeezoogdieren langs de Belgische kust. De federale dienst van het KBIN/RBINS OD Natuur/OD Nature houdt deze statistieken bij en verzorgt bijkomend onderzoek naar de doodsoorzaak bij de gestrande dieren. De strandingen betreffen voornamelijk bruinvissen.

Voor het volledige jaar 2013 strandden 149 bruinvissen (*Phocoena phocoena*), waarvan 132 aan de kust en 17 in binnenwateren. Een groot gedeelte van de dieren (57%) werd niet verzameld door de staat van ontbinding, door de onbereikbaarheid van de plaats van aanspoelen of doordat ze niet gevonden werden na melding. Van minstens 15 dieren werd vastgesteld dat ze bijgevangen waren. De volledige autopsie resultaten zijn evenwel nog niet beschikbaar. Het is niet duidelijk dat die bijvangst tussengekomen zijn bij beroeps- dan wel sportvisserij, en meer bepaald de strandvisserij.

Er strandden (dood) eveneens 15 gewone zeehonden (*Phoca vitulina*) aan, waarvan 1 die als bijvangst in netten verdronken was. Van de 5 meldingen van grijze zeehond (*Halichoerus grypus*) betroffen 2 gevallen bijvangst in de visserij.

Verder was er nog een stranding van een witsnuitdolfijn (*Lagenorhynchus albirostris*) en 1 dwergvinvis (*Balaenoptera acutorostrata*).

7. Discussie

In een aantal studies werd gepoogd de populaties van zeezoogdieren in de Belgische zeegebieden in kaart te brengen. Zo wees een voorstudie met betrekking de aanduiding van MPA's in de Belgische zeegebieden in het kader van de implementatie van de Habitatrictlijn, op het feit dat er geen concentratiegebieden van bruinvissen in de Belgische zeegebieden voorkomen en dat de aanduiding van specifieke MPA's in dat verband niet nodig is.

De schatting van de densiteiten van zeezoogdieren op basis van luchtsurveys uitgevoerd door het KBIN is als volgt: 0,84 bruinvissen per km² in januari, 0,94 bruinvissen per km² in februari, 1,72 bruinvissen per km² in mei en 0,61 dieren per km² in september.

De Belgische vloot omvat slechts een beperkt aantal warrelnetvaartuigen. De recente diversificatie van de vloot met de in gebruik name van twee bijkomende warrelnetvaartuigen is evenwel afgeblokt om economische redenen. De Belgische vloot omvat momenteel slechts twee warrelnetvaartuigen meer.

Het is duidelijk dat de Belgische visserijpraktijk slechts een zeer beperkte invloed heeft op de populaties zeezoogdieren. Het gebruik van mitigerende middelen heeft geen eenduidig effect.

In het kader van een ander project (project schakels en potten) werd in 2009 het praktisch gebruik van pingers nagegaan. De uitkomsten van deze testen zijn variabel. Duidelijk is evenwel dat het gebruik van de courante toestellen voor problemen zorgt en dat er met name rond de gebruiksvriendelijkheid opmerkingen bestaan.

Tenslotte beschikt men over vrij accurate statistische gegevens van de strandingen van zeezoogdieren langs de Belgische kust. Die gegevens verschaffen een indicatie over de impact van de visserij op de populaties zeezoogdieren, voornamelijk bruinvissen.

Voor het volledige jaar 2013 vonden 149 strandingen van bruinvissen plaats, waarvan 132 aan de kust. Vooral in het voorjaar (april-mei) is er een verhoogd aantal waarnemingen. Van de gestrande dode dieren wordt systematisch de doodsoorzaak vastgesteld, indien de staat van het kadaver dit toelaat. Voor 15 onderzochte gevallen kon bijvangst bij visserij worden vastgesteld. De vaststelling van het type visserij kan echter niet eenduidig gebeuren. Terwijl vaststaat dat het recreatief gebruik van warrelnetten op zee hierbij niet tussenkomt - wegens het algemeen verbod op het recreatieve gebruik van die netten beneden de laagwaterlijn - bestaat het vermoeden dat een aantal dieren bij de strandvisserij werden bijgevangen. Ook voor gewone zeehonden en grijze zeehonden werden respectievelijk 15 en 5 dode exemplaren aangetroffen. Ook hier werd bijvangst in de visserij vastgesteld in respectievelijk 1 en 2 gevallen.

Andere aangespoelde zeezoogdieren in 2013 zijn een witsnuitdolfijn en een dwergvinvis

8. Conclusies

De Belgische visserijpraktijk heeft, wegens het beperkt aantal betrokken vaartuigen, slechts een beperkte invloed op de populaties zeezoogdieren. Het gebruik van mitigerende middelen heeft geen eenduidig effect.